

“La televisió nacional de Catalunya està en perill”

Josep Gifreu (Palol de Revardit, Pla de l'Estany, 1944), catedràtic emèrit de Comunicació de la UPF. En aquesta entrevista analitza les amenaces de l'avantprojecte de llei general de la comunicació audiovisual espanyola per als nostres mitjans audiovisuals. I les primeres impressions auguren un futur poc optimista.

El govern de Zapatero prepara una llei general de la comunicació audiovisual. Abans, però, ja ha signat un reial decret per a les fusions de televisions privades, i ja es discuteix al Congrés la supressió de la publicitat de RTVE. Per què tantes presses i començar la casa pel terrat?

—L'executiu espanyol vol fer passar amb calçador dues iniciatives d'un abast incalculable, perquè tampoc no té gaire clar si l'avantprojecte de la llei audiovisual podrà passar tranquil·lament al Congrés. És un avantprojecte que, en vista del text, sembla fet a corre-cuita i per encàrrec, per transposar la directiva europea de la televisió sense fronteres.

—L'avantprojecte de llei preveu la creació d'un consell estatal de mitjans audiovisuals. En algun cas el CAC es pot veure sobrepassat per aquest nou organisme pel que fa a les seves funcions? En aquest avantprojecte no hi ha cap referència explícita als consells audiovisuals que tenen alguns territoris.

—El paquet de mesures que el govern vol fer aprovar abans de la meitat de la legislatura s'està abordant de forma precipitada i sense una consulta prèvia als sectors professional, empresarial i polític, que són actors del procés. Proposa la creació d'un organisme audiovisual estatal independent, però que paradoxalment neix amb el pecat original de

no tenir en compte les realitats existents en aquest àmbit, com pot ser el CAC, i tampoc no es diu res d'un òrgan regulador important com és la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions.

—Aleshores, el CAC podria perdre autoritat?

—Aquesta nova autoritat estatal sembla que tindria les competències d'una autoritat independent, un fet positiu. Però li'n manca una de molt important respecte a les que té el CAC: la convocatòria i la concessió de llicències, que es reserva el govern espanyol. Estratègicament, l'executiu es guarda una carta decisiva de cara al control del sector, i només encarrega al consell audiovisual estatal tasques de seguiment, control i sancions. Això automàticament afecta les competències dels consells que ja funcionen en territoris com Catalunya, Andalusia o Navarra. Només es diu en un article que el consell estatal haurà de coordinar-se amb les altres autoritats europees i autonòmiques, i no se sap qui manarà ni com es resoldran els conflictes.

—Tot plegat és molt ambigu.

—Absolutament. Hi ha incògnites molt grans sobre les relacions entre aquest consell espanyol i el CAC, per exemple. Mai no s'ha volgut abordar una possible estructura federal o confederal d'autoritats independents de l'estat.

—L'avantprojecte fa referència en

un article a la reciprocitat de canals de televisió de diferents comunitats autònomes. Com afecta la situació de TV3 al País Valencià?

—Ho diu clarament en l'article 39.3, que estableix que la reciprocitat podrà efectuar-se sempre que ho acordin dues comunitats, mitjançant conveni, i que tingui l'autorització estatal prèvia. Però no diu qui dóna aquesta autorització, ni si s'haurà de demanar a les Corts, al consell de ministres, a un ministeri o al consell audiovisual estatal. Fins ara, el govern de Madrid podia fer els ulls grossos o beneir l'acord de reciprocitat. Tot és molt ambigu i depèn força de l'àrbitri del qui mana. Si pensem en la realitat present i en la possibilitat d'un conveni per a la reciprocitat de TV3 i Canal 9 entre els governs català i valencià, jo entenc que ara és impensable.

—Se suposa que els dos governs estan negociant permanentment, tot i que l'executiu valencià es dedica a multar ACPV pels repetidors.

—Em costa de creure que es pugui arribar a un acord. València faria esborrar el mapa del temps de TV3, demanaria mil coses i prohibiria un catàleg de paraules que considerés catalanes i no valencianes. Per què no ho poden fer, si estan negant la unitat del català constantment?

—Precisament, la garantia de presència del català, l'èuscar i el gallec en els mitjans públics tampoc no queda gens clara.

—Amb aquest text no crec que quedi garantit res. La llengua catalana no existeix en aquesta regulació. En algun cas es fa referència a les “llengües oficials d'Espanya”, però realment són oficials a Espanya? Això és una falòrnia, perquè si ho fossin, es podria obligar les cadenes privades estatals a incloure alguna proporció de programació en aquestes llengües. És una pura ficció. És un “mèrit” de l'avantprojecte aquesta situació, perquè parla de forma demagògica de les “llengües oficials d'Espanya” i en canvi no fa ni una sola aportació concreta de foment d'aquestes llengües mitjançant les programacions de les cadenes estatals.

—Confia que aquesta llei canviï alguna cosa per a bé?

—Ho canvia tot perquè tot segueixi

igual. Consolida la lògica de la cobertura territorial i no la lògica de les llengües i les cultures de l'estat. Això ens és imposat pel primer govern del PSOE als anys vuitanta. I ara continua igual, i cada vegada es farà més difícil, atesa la gran competència del sector, de tenir una quota important per llengua i cultura per a les llengües no espanyoles.

—Quin sentit creu que té la supressió de la publicitat a RTVE que impulsa el govern de Zapatero?

—És una mesura oportunista, improvisada i arbitrària. Es tracta d'una mesura urgent molt ben conduïda per fer un favor a les televisions privades, continuant una línia que porta Zapatero des de fa anys i que consisteix a crear i afavorir cadenes amigues i desactivar possibles reaccions de les cadenes enemigues.

—També va donar llum verda a un reial decret per autoritzar les fusions de canals. A quina estratègia respon aquesta urgència?

—Concentrar l'oferta en només uns pocs grups, que ara es disputen si són amics o enemics. Finalment, tres grups privats controlaran el mercat espanyol audiovisual a tot l'estat, Catalunya inclosa, i no diguem el País Valencià i les Illes.

—En quina situació queda RTVE?

—Zapatero pensa que ja s'ha acabat la missió històrica de RTVE. En temps de monopoli, la seva funció va ser uniformitzar el mercat espanyol en qüestions clau com els serveis televisius, la publicitat, la llengua o l'agenda dels grans temes. Ara ja ho faran les privades, i TVE ja es pot anar retirant, justament com una deferència vers les privades, per donar joc als seus propietaris.

—Com afectarà la supressió de la publicitat al servei que presta RTVE?

—L'estat mai no ha tingut una cultura del finançament públic de la televisió pública, mentre que pràcticament a tot Europa es paga un cànon. Aquí és impossible incorporar un cànon, que segurament és difícil i poc efectiu. I si es vol finançament per la via dels pressupostos generals de l'estat, d'alguna manera ja es paga aquest cànon a través dels impostos. Però cada vegada serà més difícil de legitimar a tots els nivells, i les privades s'encarregaran de lliurar la seva batalla en aquest sentit, el pressupost

JORDI PLAY

públic per a un servei públic com RTVE. Aquest ens era un gran competidor de les privades i tenia també un cert respecte pel pluralisme lingüístic i cultural que naturalment les privades no tenen ni tindran.

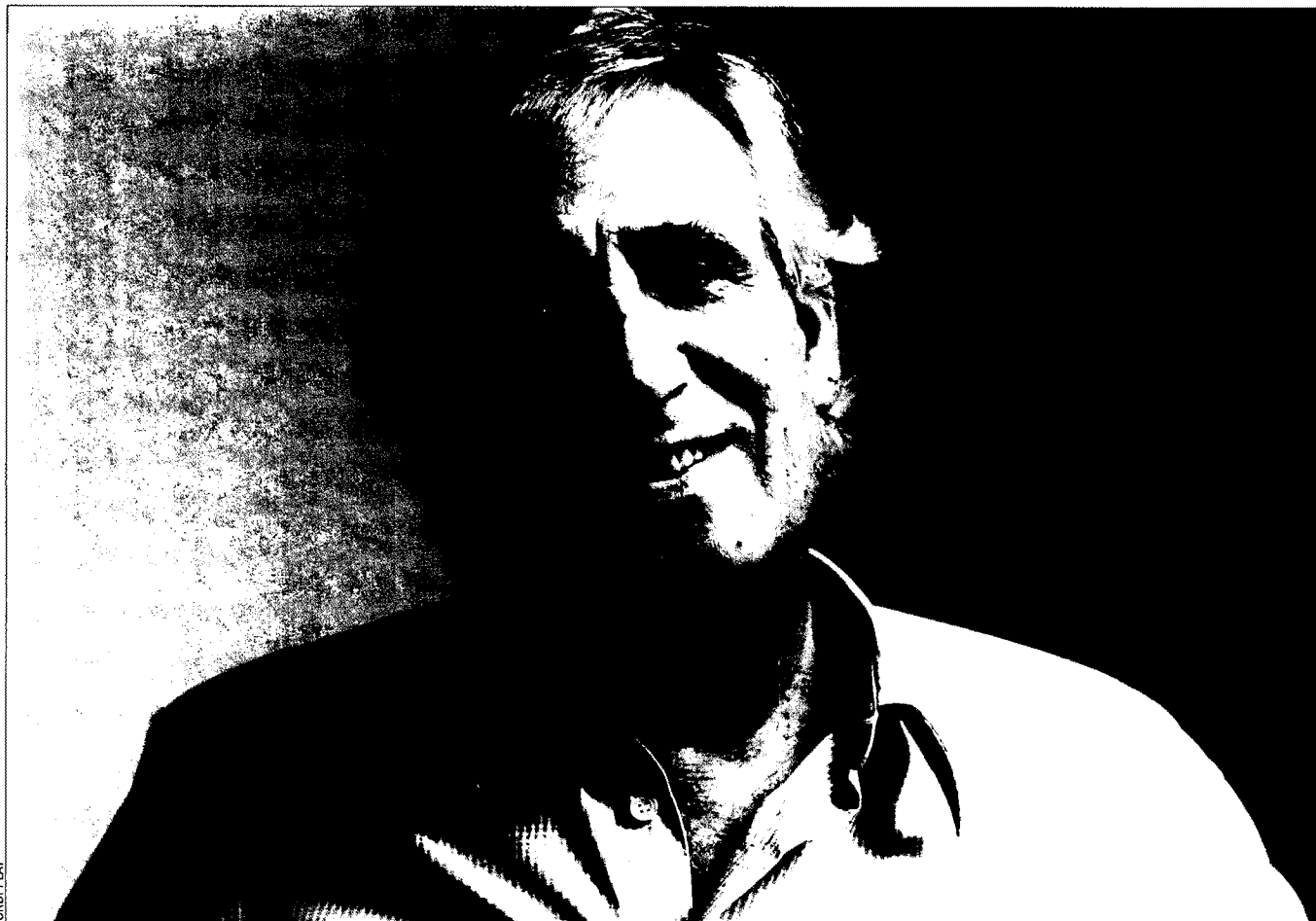
—Per tant, la qualitat del servei no està garantida.

—A la llarga, TV1 pot acabar essent com TV2 ara, i TV2 acabar desapareixent, perquè ja no tindrà sentit. Com que

hi ha les autonòmiques, es considera que la missió "paralingüística" de TVE ja no serà necessària.

—Si ara se suprimeix la publicitat de RTVE i es fa una llei estatal, hi ha el risc que en un futur TV3, Canal 9 i IB3 quedin esquitxades?

—És evident que aquesta llei és una espasa de Dàmocles sobre tot el servei públic a l'estat. I hauríem de saber fins a quin punt aquesta llei, que es reivindica

JORDI PLAY

com una llei de bases de legislació general de l'estat, i la pressió dels *lobbies* de les televisions privades, ens pot caure a sobre.

—**Poden quedar debilitades, doncs?**

—Per descomptat. Si una RTVE sense finançament a la llarga no se'n sortís, no passa res, perquè ja tindran tres o quatre canals privats que compliran la missió general, però als territoris de parla catalana no hi ha alternatives.

—**TV3 podria acabar essent residual?**

—Diguem-li residual o de segona categoria, sí. Perquè la lògica general de la política espanyola és mantenir i preservar la unitat del mercat espanyol en matèria audiovisual i convertir els canals que no són estatals en canals de segona categoria. I després, a la categoria regional hi jugarien les televisions locals. I aquest esquema l'impulsen de forma decisiva en cada pas que van fent els diferents governs de Madrid. És molt difícil sortir d'aquesta dinàmica.

—**Com es pot sortir d'aquesta dinàmica?**

—L'única manera és que els partits que no s'han adonat mai de la importància de la televisió a tots els efectes es despertin. Suposem que d'aquí a uns pocs anys se suprimeix la publicitat de TVC; què passaria amb el sector publicitari català i en català? Desapareixeria totalment. Els efectes directes i indirectes d'aquesta dinàmica reespanyolitzadora de tot el sistema televisiu i dels nous mitjans interactius que seran bàsicament oferts pels grans grups espanyols ens porten a una progressiva residualització dels canals autonòmics. No sé què pot passar a la Rioja o a Múrcia, però TV3 és fins ara la televisió nacional, i això vol dir que la televisió nacional de Catalunya està en perill, i ho està tot el grup públic de ràdio i televisió, essencial per a la reconstrucció nacional, lingüística i cultural del país.

—**Quin paper han de tenir els par-**

tits polítics i els governs per evitar aquest escenari?

—Plantar-se, i en tot cas començar a plantejar la conveniència de la desobediència civil també en matèria audiovisual.

—**El PSC votarà el projecte que vulgui el PSOE. I és molt probable que el PP no protesti per la residualització de TV3...**

—Ja sé que els polítics consideren que és més important el finançament, però és una llàstima que no entenguin que en matèria audiovisual ens hi juguem no només els diners, sinó el futur d'una identitat diferenciada i d'una capacitat d'intervenció en el nostre país a nivell de llengua, cultura i relació amb el món. Els partits que es diuen catalanistes o independentistes han de fer un front comú i plantar-se. Reclamar un canvi de model a l'estat en matèria de televisió i, si convé, apel·lar a la desobediència civil.

Gemma Aguilera